HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רב פפא אמר. לעולם מלקות ממש ומאי בעל לוקה לא בעל איסו לוקה דקאמר דהך ברייתא ממון דמאה סלע קאמר: **חלי ערכו.** לפי שויו דערך קנוב בפרשה[ט] לפי השניס: **גוילה חלי ערכו.** דמשמע חלי ערך שלם שקנוב לו לפי שניס: **אטו ערך חליו.** עלי והאומר ערך חליו עלי או ערך ראשי או לבי עלי נותן ערך שלם דהוה ליה מעריך אבר שהנשמה תלויה בו וגבי ערכין כתיב (ויקרא כז) בערכך נפשות שהמעריך אבר שהנשמה תלויה בו נותן קנבה שנתנה בו תורה: **ויסרו מויסרו ויסרו מכן.** כתיב הכא ויסרו אותו וכתיב גבי סורר ומורה[י] ויסרו מה להלן בן עמו אף כאן בן עמו והיינו ויסרו דהכא מויסרו דהתם וההוא ויסרו דהתם מכן שעמו דלגמריה לבן שעמו על ויסרו דהכא והדר יליף בן דאייתינן הכא מבן והיה אם בן הכות מה התם מלקות אף הכא מלקות: **ונשמרת מכל דבר רע.** וכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה[כ]: **לגדרני פנחס.** במסכת עבודה זרה: **שלא יהרהר ביום ויבא לידי טומאה בלילה.** דסמיך ליה כי יהיה בך איש וגו'[כא]: **רך לזה.** ורכיל לשון רך לי תהיה: **לא אמר לעדים.** המעידים על זנותה: **שכרן בקרקע.** לרבי יהודה מהו כיון דמרבית גמר כסף או אוכל בעינן דהוו מטלטלין כדכתיב לענין רבית או דלמא לממון הוא דגמר ג"ש ואפי' מקרקעי: **על נשואין הראשונים.** כנסה ולא הוציא ש"כ וגרשה והחזירה ואחר כך מוציא שם רע לא מצאתי בתולים לנישואין קמאי: **ולא ליבם.** אין יבם שהוציא שם רע על נישואי אחיו בכלל פרשה זו לטעון טענת בתולים. מיפשיטא ליה בעיא בתריתא: **וינהה מעיקרא יש לה כתובה מנה.** קסבר כנסה בחזקת בתולה וגמלאה בעולה יש לה כתובה מנה: **כשרי בתולים.** עדים שיזימו או יכחישו את אלו ויכשירו את בתך לבתולה גמורה: **כשרי בתולי בתי.** עדים המזימין את עדיו: **שלא מצינו שהלך הכתוב.** משכבי אשה כתיב [ויקרא יח] שני משכבותיה שוין לכל משפט עריות: **במוציא שם רע חלק.** שאם הביא עדים שנבעלה ארוסתו שלא כדרכה וגמלאו זוממין אינו נותן מאה סלע דלא מצאתי בתולים כתיב[מ] במקום בתולים: **אינו חייב עד שיבעול שלא כדרכה ויוציא שם רע בדרכה.** כלומר כשבעל נאמרו דברים ובעילתו אפילו היא שלא כדרכה כי היכי דלא חלק בשאר עושין אבל ביאה של זנות שהוא מוציא לעז עליה צריך שיאמר על ביאה כדרכה ולקמן מפרש לה: אידי

אתיא שימה שימה. נראה דלאו ג"ש גמורה היא מדבעי בסמוך דאין רבית בקרקע אלא בפחות משוה פרוטה מהו אף ע"ג משוה פרוטה מדאמר ברים איזהו נשך (ב"מ דף פא. וש"נ) למה לי דכתב רחמנא לאו בגזל לאו ברבית לאו באונאה ואם יש רבית בפחות משוה פרוטה הא אינטריך לאו ברבית לפחות משוה פרוטה והכי נמי לא ילפינן מיניה דמה לרבית שכן ישנה בפחות משוה פרוטה והא דאמר בערכין (דף לא. וש"נ) גבי בתי ערי חומה רבית הוא אלא שאם שטפה נהר יפרע לו שדה וחצי או עשר גפנים טעונות פגין או בוסר בי"א דלכולי עלמא בקרקע דמיא לשבועה ולכל דבר שמא כי האי גוונא לא הוי רבית בקרקע:

בשלמא לר"א בן יעקב היינו דכתיב ופרשו השמלה. תימה דע"כ בשיש עדים שזינתה איירי דמשום שלא ימצאו על השמלה דם בתולים אין להורגה א"כ מה תועלת יש בפרישת השמלה דפשיטא דלא מיתכחשי עדים בשביל כך דיש לתלות שהנואף הטה וי"ל דסבר דלא מיחייב אלא אם כן העיז פניו לשנות הידוע שמחליף להרחות השמלה בלא בתולים לבית דין ומצא שקרן שהיא מלאה דם:

דברים ששם לה. לא מלשון שמלה דריש דהא מפרש בברייתא דמייתי שמלה כשמלה חדשה אלא לישנא דקרא נקט ושם לה עלילות דברים: ואימא דרבי יהודה דתניא רבי יהודה אומר אינו חייב עד שישכור עדים מ"ט דר' יהודה אמר ר' אבהו אתיא שימה שימה כתיב הכא[7] ושם לה עלילות דברים וכתיב התם[8] לא תשימון עליו נשך מה להלן ממון אף כאן ממון אמר רב נחמן בר יצחק וכן תני רב יוסף צידוני בי רבי שמעון בן יוחאי אתיא שימה שימה בעי רבי ירמיה שכרן בקרקע מהו בפחות משוה פרוטה מהו שניהם בפרוטה מהו בעי רב אשי [י]הוציא שם רע על הנישואין הראשונים מהו על נשואי אחיו מהו פשוט מיהא הדא [ט]דתני ר' יונה [9]את בתי נתתי לאיש הזה [י]לזה ולא ליבם מאי רבנן ומאי ר' אליעזר בן יעקב דתניא [כ]כיצד [ח]הוצאת שם רע בא לבית דין ואמר פלוני לא מצאתי בתולים אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה בת סקילה היא הכי קאמר אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה נמצא ששם רע אינו שם רע הוא לוקה ונותן מאה סלע בין בעל ובין לא בעל רבי אליעזר בן יעקב אומר לא נאמרו דברים הללו אלא כשבעל בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב [10]ובא אליה ואקרב אליה אלא לרבנן מאי ובא אליה ואקרב אליה ובא אליה בעלילות ואקרב אליה בדברים בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב [11]לא מצאתי לבתך בתולים אלא לרבנן מאי לא מצאתי לבתך בתולים לא מצאתי לבתך כשרי בתולים בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב [11]ואלה בתולי בתי אלא לרבנן מאי ואלה בתולי בתי [מ]ואלה כשרי בתולי בתי בשלמא לר"א בן יעקב היינו דכתיב ופרשו השמלה אלא לרבנן מאי ופרשו השמלה אמר רבי אבהו פרשו מה ששם לה כדתניא ופרשו השמלה [נ]מלמד שבאין עדים של זה ועדים של זה וברורין את הדבר כשמלה חדשה רבי אליעזר בן יעקב אומר דברים ככתבן שמלה ממש שלח רבי יצחק בר רב יעקב בר גיורי משמיה דרבי יוחנן אע"ג [ס]שלא מצינו בכל התורה כולה שחלק הכתוב בין ביאה כדרכה לביאה שלא כדרכה למכות ולעונשין אבל מוציא שם רע חלק [ע]אינו חייב עד שיבעול שלא כדרכה ויוציא שם רע כדרכה כמאן אי כרבנן אף על גב דלא בעל אי כר' אליעזר בן יעקב אידי

מסורת הש"ס

א) [ל"ל והא תניא פירוש בגיטוא], ב) ערכין כ. [תוס' ערכין פ"ג ע"ס], ג) סנהדרין עא., ד) ע"ז כ: ע"ש שקלים פ"ג ה"ג, ה) [תוספ' פ"ש ע"ס], ו) [לעיל מה.], ז) לעיל כב., ח) לעיל יא., ט) [ויקרא כז], י) [דברים כא], כ) [עיזוזין נו.], ל) [דברים כג], מ) [דברים כב],

תורה אור השלם

1. וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו: דברים כב יט

2. וְלָקְחוּ זְקֵנֵי הָעִיר הַהוּא אֶת הָאִישׁ וְיִסְּרוּ אוֹתוֹ: דברים כב יח

3. כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: דברים כא יח

4. וְהָיָה אִם בֵּן הַכּוֹת הָרְשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר: דברים כה ב

5. לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו: דברים כב י

6. כִּי תֵצֵא מִלְּחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ וְנִשְׁבִּיתָ מִכֹּל דָּבָר רָע: דברים כא יא

7. וְשָׁם לָהּ עֲלִילֹת דְּבָרִים וְהוֹצֵא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וָאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא מְצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים: דברים כב יד

8. אם כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הָעָנִי עִמָּךְ לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשֶׁה לֹא תְשִׂימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ: שמות כב כד

9. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ אֶל הַזְּקֵנִים אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִשְׂנָאֶהָ: דברים כב טז

10. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ: דברים כב יג

11. וְהָיְתָה הוּא שָׁם עֲלִילֹת דְּבָרִים לֵאמֹר לֹא מָצָאתִי לְבִתֵּךְ בְּתוּלִים וְאֵלֶּה בְתוּלֵי בִתִּי וּפָרְשׂוּ הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זְקֵנֵי הָעִיר: דברים כב יז

עין משפט נר מצוה

לב א ב מיי' פ"ג מהל' ערכין הל' ב סמג עשין קכח:

לג ג מיי' פכ"ח מהל' מיסורי ביאה הל' ה כא סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ג:

לד ד מיי' פכ"ח מהל' סנהדרין הל' ו סמג עשין קמ טוש"ע ח"מ סי' יז סעי' ו:

לה ה מיי' פ"ג מהל' ערכין בתולה הל' יא טוה"ע סי' קנז:

לו ו ז מיי' שם הל' ט:

לז ח ט י מיי' שם הל' ו יב:

לח כ מיי' פ"ח מהל' מיסורי ביאה הל' י טו יז סמג לאוין כ טוש"ע אה"ע סי' כ סעי' ו בהגה"ה:

לט ל מיי' פ"ג מהל' נערה הל' י:

מוסף רש"י

למדנו יסרו מיסרו. ויסרו דמוליא שם רע מויסרו אותו דבן סורר ומורה, וההוא ויסרו דבן סורר ומורה למדנו מבן דכתיב גביה בן וההוא בן למדנו מבן והיה אם בן הכות הכתב הכסף (שנהדרין עא:). **ונשמרת מכל דבר רע.** וסמיך ליה כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה, וקא משהר ליה להשמר שלא יבא לידי כך (ע"ז כ:). **היא.** אם אמת היה, וזוממיה. עדים שהיו מעידים על זנותה וזממום, מקדימין לבית הסקילה. כלומר יסיתו בנקר לשם כי אין להם גם והמלגה מן המיתה הזאת (לעיל מה:). **היא וזוממיה סלקא דעתך.** אם אמת היה אין שקר, אלא או היא. אם אמת, או זוממיה. אם שקר (שם). **לזה ולא ליבם.** אם הוליא שם רע על נישואי אחיו, שאין היבם ילדון כמוליא שם רע לענגם במאה כסף (לעיל כב:). **ביצד הוצאת שם רע.** ליענש מאה כסף אם שקר וליסקל אם אמת היה, בא לבית דין. זקוק לנוח לב"ד ואומר מי (לעיל יא:).